Beslut

Datum	Diarienummer	Ärendetyp
2026-10-14	26FMV6992-1	1.3

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet

Er referens	Ert datum	Er beteckning
Richard Andersson	2026-09-09	KN2026/01835

Svar på remiss av Europeiska kommissionens förslag till *förordning om innovation*

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har genom remiss den 29 september 2026 bett Försvarets Materielverk (FMV) att senast den 15 oktober inkomma med synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till förordning om innovation (26-4006). Förslaget syftar bland annat till att skapa ett harmoniserat regelverk för upphandling av forsknings- och utvecklingstjänster (FoU), inklusive gemensam gränsöverskridande FoU-upphandling. FMV vill tydligt framhäva att den korta beredningstiden påverkar myndighetens möjlighet att hantera remissen i den omfattning som ärendet föranleder.

Generell kommentar

Förslaget om en ny förordning motiveras med att avsaknaden av harmoniserade regler för FoU-upphandlingar har lett till fragmentering, rättslig osäkerhet hos offentliga köpare och begränsade möjligheter till gränsöverskridande samarbete. Förslaget innebär vidare att ett område som delvis har lämnats utanför de ordinarie upphandlingsdirektivens tillämpningsområde nu blir föremål för ett mer detaljerat gemensamt regelverk. Det väcker frågor om hur målet om ökad rättslig förutsebarhet ska balanseras mot behovet av flexibilitet vid upphandling av forskning och utveckling, där projektens resultat, risker och kommersiella potential ofta är svåra att förutse på förhand. Förslaget riskerar därmed att göra förfarandet mer administrativt betungande än vad det är idag. FMV delar inte bedömningen att det finns ett behov av den föreslagna förordningen för att uppnå rättslig förutsägbarhet vid de FoU-upphandlingar som omfattas av förordningens tillämpningsområde.

FMV tillstyrker att upphandling av forsknings- och utvecklingstjänster som omfattas av eller är undantagen från tillämpningsområdet för direktiv 2009/81/EG inte inkluderas av den föreslagna förordningen. Därigenom bibehålls ett större handlingsutrymme att utforma försvars- och säkerhetsrelaterade FoU-anskaffningar med hänsyn till bland annat säkerhet, sekretess och försörjningstrygghet.

För de FoU-anskaffningar som omfattas av förordningens tillämpningsområde innebär förslaget samtidigt ytterligare unionsrättsliga krav. FMV har inom ramen för den begränsade

FMV
Försvarets materielverk
115 88 Stockholm
Besöksadress: Banérgatan 62
Tel: 08-782 40 00
Fax: 08-667 57 99
registrator@fmv.se
www.fmv.se
Org.nr: 202100-0340
VAT nr: SE202100-0340-01

beredningstiden inte kunnat fastställa omfattningen av de anskaffningar inom myndigheten som kan komma att beröras och har därmed inte heller fullt ut haft möjlighet att bedöma förslagets konsekvenser för verksamheten. Det kan dock inte uteslutas att FMV kommer att genomföra försvarsrelaterade FoU-upphandlingar som omfattas av den föreslagna förordningen. FMV anser att det är viktigt att förordningen säkerställer att medlemsstaternas försvars- och säkerhetsintressen kan tillgodoses även i dessa fall.

FMV noterar vidare att förslaget inte klargör vilka rättsföljder som kan aktualiseras vid en offentlig köpares underlåtenhet att fullgöra sina skyldigheter enligt förordningen. Det måste därför tydliggöras vilka rättsliga konsekvenser en sådan överträdelse kan få och vilka rättsmedel som i förekommande fall står till buds.

FMV ser positivt på att förslaget integrerar säkerhetshänsyn redan vid planering, marknadsdialog och kravställning. FMV anser samtidigt att medlemsstaternas handlingsutrymme i frågor som rör nationell säkerhet och säkerhetsskydd behöver säkerställas. Regleringen bör även möjliggöra ändamålsenlig kontroll av tredjelandsberoenden, leverantörskedjor och känslig informationshantering. Förordningen European Innovation Act sägs bidra till implementeringen av ”EU Startup and Scaleup Strategy”, något som FMV inte hunnit värdera fullt ut.

Granskningskommentarer

Artikel 19 – Immateriella rättigheter

Artikel 19 innebär bland annat att offentliga köpare åläggs särskilda skyldigheter i fråga om hur immateriella rättigheter ska hanteras och regleras inom ramen för forsknings- och utvecklingsupphandlingar som omfattas av förordningen. Bestämmelsen påverkar därmed, och får stor praktisk betydelse för den offentliga köparens möjligheter att utforma villkoren för äganderätt, nyttjanderätt och överlåtelse av immateriella rättigheter.

Den förslagna artikelns reglering bygger på principen att den kontrakterade leverantören behåller äganderätten till de immateriella rättigheter som denne genererar inom kontraktet, medan den offentliga köparen tillförsäkras den nyttjanderätt som behövs för att tillgodose sitt behov. Denna utgångspunkt ligger i linje med FMV:s hantering av immateriella rättigheter. FMV ifrågasätter dock behovet av att genom unionslagstiftning införa detaljerade krav på hur offentliga köpare ska reglera immateriella rättigheter vid FoU-upphandlingar. Enligt FMV kan det finnas fler skäl för en offentlig köpare att vilja förvärva äganderätten utöver de situationer som anges i förordningen. Frågor om fördelning av rättigheter bör kunna avgöras utifrån den enskilda upphandlingens förutsättningar och de berörda parterna behov. Detta är särskilt relevant eftersom att förordningen sannolikt även kommer att påverka FoU-upphandling för försvarets behov. Förslaget riskerar därmed att inskränka de offentliga köparnas handlingsutrymme på ett område där flexibilitet kan vara avgörande. En alltför begränsad avtalsfrihet riskerar att minska incitamenten att genomföra FoU-upphandlingar och kan medföra att offentliga aktörer i stället överväger andra finansierings- eller samarbetsformer. Det bör därför analyseras närmare om de föreslagna bestämmelserna och möjligheterna till undantag ger tillräcklig flexibilitet.

FMV vill uppmärksamma formuleringen i artikel 19.4 om att offentliga köpare ska tillförsäkras ”free access” till de resultat som genereras inom ramen för en forsknings- och utvecklingsupphandling. Att ha tillgång till ett resultat är enligt FMV inte nödvändigtvis detsamma som att ha en tillräcklig nyttjanderätt till resultatet. FMV noterar att artikel 19.4 anger att den offentliga köparen ”may also require” nyttjanderätt, såsom rätt att modifiera och underhålla resultaten. Det bör övervägas om sådana rättigheter i stället bör säkerställas som en del av den offentliga köparens grundläggande nyttjanderätt, när de är nödvändiga för att tillgodose det offentliga behov som upphandlingen avser. Det är särskilt viktigt att den offentliga köparen ges faktiska rättigheter att använda resultaten för det ändamål som den offentliga finansieringen avser att tillgodose, särskilt inom försvarssektorn.

FMV vill samtidigt uppmärksamma den delegering av befogenheter till kommissionen som föreslås i artikel 19.10, jämförd med artikel 39. Genom en delegerad akt kan kommissionen ändra vilka situationer där den offentliga köparen kan frångå den ordning som följer av artikel 19 och förvärva äganderätten till immateriella rättigheter. Detta innebär att en central del av balansen mellan leverantörens äganderätt och den offentliga köparens behov av kontroll över FoU-resultaten kan komma att påverkas genom senare, icke-lagstiftningsbaserade akter. Det kan finnas anledning att uppmärksamma om den föreslagna delegeringen avseende artikel 19.10 är tillräckligt avgränsad i förhållande till artikel 290 FEUF. Det kan därför finnas skäl att närmare analysera om och i vilken utsträckning den föreslagna delegeringen ger kommissionen möjlighet att påverka fördelningen av immateriella rättigheter.

Artikel 22

Förslaget innehåller en bestämmelse om multiple sourcing, det vill säga att flera FoU-kontrakt ska tilldelas olika leverantörer. FMV ser att Upphandlare i större utsträckning har möjlighet att behålla alternativa utvecklingsspår, jämföra olika tekniska lösningar och minska risken för att tidigt låsa sig vid en enda leverantör. Det kan vara särskilt värdefullt när teknikens möjligheter eller den bästa lösningen är osäkra. Om myndigheterna har intresse av att upphandla innovation i konkurrens finns fungerande förfaranden i upphandlingsdirektivet.

Artikel 26

Artikeln behöver förtydligas så att den inte ger intrycket att en leverantör själv kan skapa sekretess. Det bör särskilt säkerställas att kravet på föregående skriftligt medgivande från leverantören inte kan tolkas som en självständig sekretessgrund eller som en begränsning av den grundlagsskyddade rätten att ta del av allmänna handlingar.

Artikel 27

FMV ifrågasätter skyldigheten för offentlig köpare att häva redan ingångna FoU-avtal i artikel 27. Bestämmelsen innebär ett direkt ingrepp i den avtalsrättsliga hanteringen av ett redan etablerat avtalsförhållande och kan begränsa utrymmet för den bedömning som annars följer av nationell avtals- och upphandlingsrätt. Det bör övervägas om det är motiverat att förskriva en obligatorisk skyldighet eller om regleringen istället bör utformas så att den säkerställer avtalsrättsliga

möjligheter att häva, samtidigt som den offentlig köparen ges utrymme att bedöma om en hävning är möjlig eller inte.

Artikel 39

Artikel 39 innehåller flera delegerade befogenheter för kommissionen. Förslaget ger kommissionen befogenhet att anta delegerade akter på flera områden som kan få betydelse för såväl offentliga köpare som leverantörer. Det gäller bland annat bestämmelserna om immateriella rättigheter. Det kan finnas anledning att uppmärksamma om de föreslagna delegeringarna är tillräckligt avgränsade i förhållande till artikel 290 FEUF.

Beredning av ärendet

I den slutliga handläggningen har chef för Lednings- och ekonomistabens enhet för EU- och Nato-samarbete, Mikael Ericsson samt Annelie Khaldi deltagit. Den sistnämnda har varit föredragande.

Försvarets materielverk

Henrik Gaunitz
Chef Lednings- och ekonomistaben

Sändlista
Klimat- och näringslivsdepartementet (kn.registrator@regeringskansliet.se, kopia till kn.nim.remisser@regeringskansliet.se)

Kopia
Lednings- och Ekonomistab
Juridik- och Säkerhetsstab
Marknad och inköp

Arkiv